

KUTSESTANDARD

Keevitaja, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Keevitaja, tase 5	5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Keevitajad töötavad keevistoteid või -konstruktsioone valmistavates ettevõtetes.</p> <p>5. taseme keevitaja keevitab kõrge kvaliteediga keevisliidete keevisõmbluseid, mis eeldab töökogemusega omandatud kõrget professionaalsust.</p> <p>Töös on kasutusel süsinikteraste keevitamise põhiprotsessidel (MAG 135, TIG 141, MMA 111) põhinevad spetsiifilise materjaligrupi keevitusprotsessid.</p> <p>Keevitatavateks materjalideks on hästi keevitatavad süsinikterased (nt S235, S275, S355), madalleegerterased (nt 16Mo3), legeerterased (nt AISI 304, AISI 316) või alumiinium ning selle sulamid.</p> <p>5. taseme keevitaja täidab tööülesandeid ootamatult muutuvates olukordades. Ta teeb vajadusel ettepanekuid töö tehniliseks parendamiseks, osaleb keevitusprotseduuride katsetamisel ning juhendab teisi keevitajaid.</p> <p>Keevitaja peab olema valmis töötama piiratud liikuvusega asendites ja erinevate temperatuuridega (suure temperatuurikõikumisega) keskkondades. Ohuteguriteks on toksilised keevitusgaasid, elektrilöök (pingestatud metalloosad), kuumad pinnad, UV kiirgus, mehaanilised vigastused, raskete elementide käsitlemine. Tööülesannete täitmine võib nõuda füüsilist pingutust. Riskide maandamiseks tuleb kasutada isikukaitsevahendeid ja kanda eririietust.</p> <p>Koostatud on madalamate tasemete kutsestandardid: keevitaja, tase 3 ja keevitaja, tase 4.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1 Erikeevitustööde ettevalmistamine.</p> <p>A.2.2 Keevitavate liidete koostamine.</p> <p>A.2.3 Lõpptöö kvaliteedi hindamine.</p> <p>A.2.4 Juhendamine meistrioskuste edasiandmiseks.</p>
<p>Valitavad tööosad</p> <p>A.2.5 Terase poolautomaatkeevitamine täidistraadiga (136 või 138 MAG).</p> <p>A.2.6 Alumiiniumi sulamite poolautomaatkeevitamine (131 MIG).</p> <p>A.2.7 Roostevaba TIG-keevitamine (141 TIG).</p> <p>A.2.8 Alumiiniumi sulamite TIG-keevitamine (141 TIG).</p> <p>A.2.9 Madal- ja legeerteraste käsikaarkeevitamine (111 MMA).</p>
<p>A.3 Kutsealane ettevalmistus</p> <p>Kutseoskused on omandatud pikaajalisel järjepideval töötamisel sh erialaseid koolituskursusi läbides või kutseõppe jätkuõppes, mis eeldab varem omandatud Keevitaja, tase 4 kutseoskuste olemasolu.</p>
<p>A.4 Enamlevinud ametinimetused</p> <p>Keevitaja, keevitaja-koostelukksepp, keevitaja-koostaja, koostekeevitaja, eestöoline jm.</p>
<p>A.5 Reguleerimised kutsealal tegutsemiseks</p> <p>Tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kellel on kutsetunnistus või kes on läbinud tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus. Tuleohutuse seadus § 12 ja § 14.</p>

A.6 Tulevikuoskused

Keevitaja tööd mõjutavad uute seadmete ja materjalide kasutusele võtmine, mistõttu on vajalik uuendada seadmete kasutamise ja seadistamise oskusi ning tunda uusi kasutusele võetavaid materjaliliike. Oodatud on praegusest paremaid spetsiifilisi ohutuslaseid ning töö-, tootmis- ja tööstusprotsesside alaseid alustadmisi sh toote elukaare tundmist. Tõsta tuleb koostude keevitamisel kasutatavate rakiste jm abivahendite kasutamise ja koostamise taset. Ruumiline ehk 3D mõtlemine tuleb kasuks tehniliste jooniste lugemisel.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Keevitaja, tase 5 kutse taotlemisel tuleb tõendada üldoskused B.2, kompetentsid B.3.1 - B.3.4 ning valitavatest kompetentsidest B.3.5 – B.3.9 vähemalt üks kompetents.

B.2 Keevitaja, tase 5 üldoskused

1. Tugineb oma töös teadmistele: metallide ja nende sulamite põhiomadused ning tähistamine; metallide keevitatus; keevitusmaterjalide valik ja tähistamine; keevituse eel- ja järelkuumutamine; põhilised keevitustehnikad; keevitusseadmete ehitus ja seadistamise (reguleerimise) põhimõtted; metallilõikeseadmed ja nende ohutu kasutamine; kvaliteeditasemed C keevitusdefektide järgi (EVS-EN-ISO 5817); keevitaja kvalifitseerimise standardid (EVS-EN-ISO 9606); keevitustööde kvaliteedisüsteemi standard (EVS-EN-ISO 3834).
2. Loeb tehnilisi jooniseid ja keevitusprotseduuri spetsifikaati (edaspidi WPS-i), mõistab ja kasutab keevisõmbluste ja -liidete tähiseid ja kutsealast terminoloogiat.
3. Järgib tööohutuse, keskkonnanohu ja tuletööde nõudeid, kasutab isikukaitsevahendeid ja tagab nende korrasoleku.
4. On oma töös täpne ja korrektne, kasutab aega efektiivselt, peab kinni tähtaegadest ja kokkulepetest.
5. Töötab motiveeritult ja organiseeritult ning järgib etteantud juhiseid ja protseduure.
6. Kasutab võimalusi enesetäiendamiseks.
7. Osaleb meeskonnatöös, jagab kaastöötajatega asjakohast teavet, on valmis korraldama teiste tööd.
8. Saab aru enda kohast ettevõttes ja ettevõtte rollist tööstuses, ta on teadlik oma tegevuse tagajärgedest.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Erikeevitustööde ettevalmistamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Leiab tööjooniselt ja WPS-st vajaliku info, vajadusel kasutab asjakohast rakendustarkvara. Teeb vajadusel muudatusettepanekuid. 2. Valib WPS-st lähtudes keevitustraadi, keevituselektroodi, kaitsegaasi, juuretoe jm keevitusmaterjalid ja -vahendid. 3. Teeb keevitusprotsessile vastavate seadmete kasutuseelse ülevaatus ja ettevalmistuse, vajadusel vahetab välja kuluosad. Kontrollib juhendatavate keevitusseadmete ettevalmistuse nõuetele vastavust. 4. Seadistab keevitusprotsessile vastavad seadme parameetrid, järgides WPS-is määratud keevitusvoolu, keevituspinget (kaare pinget), kaare režiimi ja gaasikulu. 5. Nõustab juhendatavaid terase keevitusrežiimide seadistamisel. 	
B.3.2 Keevitavate liidete koostamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valmistab detailid ette keevitamiseks, kasutades sobivaid töötlemismeetodeid (käsitsi, mehaaniliselt, termiliselt), puhastab ja vajadusel faasib keevitavad servad. 2. Kontrollib enda ja juhendatavate detailide mõõtude vastavust tööjoonisel märgitud mõõtudega, kasutades mõõteriistu (šabloonid, nurgik, mõõdulint, nihik jm). 3. Koostab koostud punkt- või traagelõmbluse abil, lähtudes tööjoonisest ja WPS-ist, võtab arvesse erinevate materjalide ja liidete tüüpide deformatsiooniriske. 	

4. Vajadusel fikseerib koostud keevitamiseks, kasutades rakiseid jm abivahendeid (pöördlauad, mehhaniseeritud keevitusseadmed jm).
5. Kontrollib visuaalselt koostu vastavust tööjoonisele, järgides koostu kontrollimisel keevisliidete kvaliteedi kontrolli põhimõtteid.
6. Tuvastab keevisliidete pinnadefektid ja koostu vastavuse tööjoonisele, mõistab pinnadefektide tekkimise põhjuseid, tunneb liidete parandamise meetodeid.

B.3.3 Lõpptoote kvaliteedi hindamine	EKR tase 5
---	-------------------

- Tegevusnäitajad:
1. Kontrollib visuaalselt enda ja teiste tehtud keevisõmbelusi ning veendub, et need vastavad tööjoonisel ja WPSis esitatud nõuetele (et õmbelused oleksid veatud: ei esineks poore, pragusid jm).
  2. Kontrollib asjakohaste mõõtevahenditega enda ja teiste koostu joonmõõtmeid ja deformatsioone, mõistes joonmõõtmete hälvete ja deformatsioonide tekkimise põhjuseid.
  3. Korrigeerib kontrollimise käigus ilmnunud mittevastavused (koostu deformatsioonid) järgides keevituskvaliteedi klassi nõudeid. Teeb parandusettepanekuid.
  4. Teeb pärast leitud defektide korrigeerimist keevisõmbeluste ja koostu lõpliku kontrolli veendumaks, et need vastavad etteantud kvaliteedinõuetele. Kontrollib juhendatavate lõpptoote kvaliteedinõuetele vastavust.

B.3.4 Juhendamine meistrioskuste edasiandmiseks	EKR tase 5
--	-------------------

- Tegevusnäitajad:
1. Jälgib juhendatavate tööd ning vajadusel selgitab ja korrigeerib töövõtteid.
  2. Nõustab juhendatavaid töö käigus tekkinud vigade ja probleemide lahendamisel, selgitab vigade ja probleemide tekkepõhjusi.
  3. Annab tagasisidet töösoorituste ning töö edenemise kohta.
  4. Jälgib juhendatavate töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmist, selgitab nimetatud nõuete sisu ja vajalikkust.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Valitavatest kompetentsidest B.3.5 – B.3.9 tuleb valida vähemalt üks kompetents.

B.3.5 Terase poolautomaatkeevitamine täidistraadiga (136 või 138 MAG)	EKR tase 5
--	-------------------

- Tegevusnäitajad:
1. Keevitab plaatide nurkõmbelusi asendites PA, PB ja PF, PD lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C.
  2. Keevitab plaatide pötkõmbelusi asendis PA, PC ja PF, PE lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C.
  3. Keevitab toru pötkõmbelusi asendis PA (pööratav toru), PC ja PH, PH-L045 lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C. Vajadusel kasutab keevitamisel juurekaitset.
  4. Puhastab keevitamise ajal täiteläbimite õmbeluste servad käsitsi või mehaaniliselt.
  5. Teeb valmis tootele järeltöötluste, eemaldades pindadelt pritsmed šlaki jm ebapuhtused.

B.3.6 Alumiiniumi sulamite poolautomaatkeevitamine (131 MIG)	EKR tase 5
---	-------------------

- Tegevusnäitajad:
1. Puhastab liitepinnad oksiidist, õlist ja emulsioonist käsitsi või mehaaniliselt, kasutades spetsiaalseid alumiiniumkeevituse abivahendeid ja tööriistu.
  2. Keevitab plaatide nurkõmbelusi asendites PA ja PB lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C.
  3. Keevitab plaatide pötkõmbelusi asendis PA lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C.
  4. Teeb valmis tootele järeltöötluste ja puhastab keevisõmbelused toodet kahjustamata.

B.3.7 Roostevaba terase TIG-keevitamine (141 TIG)	EKR tase 5
--	-------------------

- Tegevusnäitajad:
1. Keevitab pötkõmbelusi asendis HL045 (mittepööratav toru), PC ja PH lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C.
  2. Vajadusel tagab juurekaitse arvestades materjalide tehnoloogilisi iseärasusi.
  3. Puhastab keevitamise ajal täiteläbimite õmbeluste servad käsitsi või mehaaniliselt.
  4. Teeb valmis tootele järeltöötluste, eemaldades pindadelt pritsmed jm ebapuhtused, kasutades spetsiaalseid roostevaba terase jaoks ettenähtud abivahendeid ja tööriistu, võttes arvesse roostevaba materjali korrosiooniriske.

B.3.8 Alumiiniumi sulamite TIG-keevitamine (141 TIG)	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Puhastab liitepinnad oksiidist, õlist ja emulsioonist käsitsi või mehaaniliselt, kasutades spetsiaalseid alumiiniumkeevituse abivahendeid ja tööriistu. 2. Keevitab põkkõmblusi asendis HL045 (mittepööratav toru), PC ja PH lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C. 3. Teeb valmis tootele järeltöötluste ja puhastab keevisõmblused toodet kahjustamata.	
B.3.9 Madal- ja legeerteraste käsikaarkeevitamine (111 MMA)	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Keevitab põkkõmblusi asendis HL045 (mittepööratav toru), PC ja PH lähtudes tööjoonisest, WPS-ist ja kvaliteeditasemest C. 2. Puhastab keevitamise ajal täiteläbimite õmbluste servad käsitsi või mehaaniliselt. 3. Teeb valmis tootele järeltöötluste, eemaldades pindadelt pritsmed, šlaki jm ebapuhtused.	

C-osa
ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	24-27042021-4.1.3/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Madis Mäeste, Sumet OÜ Sandra Kliimann, AS Saku Metall Tatjana Karaganova, Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool Riina Otsason, Baltic Workboats AS Toomas Reha, Inspecta Estonia OÜ Heikki Nurmsalu, Fuksia OÜ Tarvo Kapp, Contractor OÜ
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tehnika, Tootmise ja Töötlemise Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	21
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	27.04.2021
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.12.2026
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7212 Keevitajad ja leeklõikajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Welder, EstQF Level 5
C.3 Lisad	